

Eläin- ja luontoavusteisen toiminnan malli Kuopion 4H-yhdistyksessä

Hevosvoimia Luonnosta -hanke

Inga Korhonen

TIIVISTELMÄ

■ ESR-rahoitteen Hevosvoimia Luonnosta -hankkeen tavoitteena oli rakentaa Kuopion 4H-yhdistykselle toimintamalli eläin- ja luontoavusteiselle nuorten toiminnalle. Hankkeessa kertyi monipuolista kokemusta eläinavusteisesta toiminnasta nuorten kanssa. Toimintaryhmät koottiin usean yhteistyötahon kanssa. Pitkäkestoisissa toimintaryhmissä oli yhteensä 30 osallistujaa ja osallistumiskertoja kertyi 129. Lyhytkestoisia toimintaryhmiä toteutettiin kolme, ja niissä oli yhteensä noin 50 osallistujaa. Toiminta toteutettiin sosiaalipedagogista viitekehystä käyttäen. Toiminnan tärkeimmät elementit olivat toiminnallisuus, yhteisöllisyys, tavoitteellisuus, elämyksellisyys sekä dialogisuus. Hevoset laumaeläiminä hakeutuvat luonnostaan vuorovaikutukseen ihmisen kanssa. Sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa ohjaajan tehtävänä on toiminnan ohjauksen ohella sanoittaa hevosen eleitä ja rakentaa toimintaa osallistavaksi. Osallistujien on voitava ylittää omia rajojaan turvallisessa ilmapiirissä ja saada kiitosta. Pitkäkestoisten toimintaryhmien osallistujien ja yhteistyötahojen ohjaajien antamien palautteiden perusteella toiminta toteutettiin onnistuneesti osallistujien tarpeisiin vastaten. Osallistujat kokivat päässeensä kokeilemaan uusia asioita sekä saaneensa rohkeutta ja iloa eläimistä, luonnosta ja ryhmästä. Yhteistyötahojen ohjaajat kokivat, että ohjaus ryhmässä oli sensitiivistä ja mahdollisti tarpeellisen tuen. He näkivät toiminnan tarpeelliseksi omille asiakkailleen.

Avainsanat: *sosiaalipedagoginen hevostoiminta, eläin- ja luontoavusteinen toiminta*

ABSTRACT

MODEL FOR ANIMAL ASSISTED AND NATURE-BASED ACTIVITY IN KUOPIO 4H-ASSOCIATION

■ This text presents a project that aimed at developing animal assisted and nature-based activities in the framework of social pedagogical equine assisted activity for young people in economically vulnerable situations. The goal was to develop a model for this kind of activity based on the experiences from the project. There were both long-term and short-term activities developed. The long-term activities took place during spring 2019, autumn and winter 2019–2020 and summer 2020. There were 30 participants altogether. The short-term activities consisted of three separate activity moments, which gathered about 50 participants. The project provided pony and other animal and nature-based activities for young people in the framework of social pedagogical equine assisted activity. These activities can support young people in learning social, emotional and interactional skills and support their overall wellbeing.

Keywords: *social pedagogical equine assisted activity, animal assisted and nature-based activities*

Johdanto

Kuopion 4H-yhdistyksen toiminta-ajatuksena on auttaa lapsia ja nuoria löytämään omat vahvuutensa tekemällä oppien. Lasten kerho- ja leiri-toiminta on tärkein toiminnan osa-alue. Nuorten toiminta painottuu kerhojen ohjaukseen täysi-ikäisen ohjaajan tukemana. Tämän vuoksi nuorten ensimmäisten työkokemusten mahdollistaminen on yksi toiminnan osa-alue. Nuorten työelämäkokemuksia tuetaan myös 4H-yrittäjyyden kautta. Kuopiossa lasten ja nuorten toiminta on keskittynyt kaupunkialueelle ja siellä lähikouluihin. Maaseudulla 4H-yhdistysten toiminta on ollut perinteisesti tiiviissä yhteydessä luontoon ja eläimiin, kun toimintamuotoina on ollut esimerkiksi kasvien viljelykerhoja ja kiertovasikoiden hoitamista.

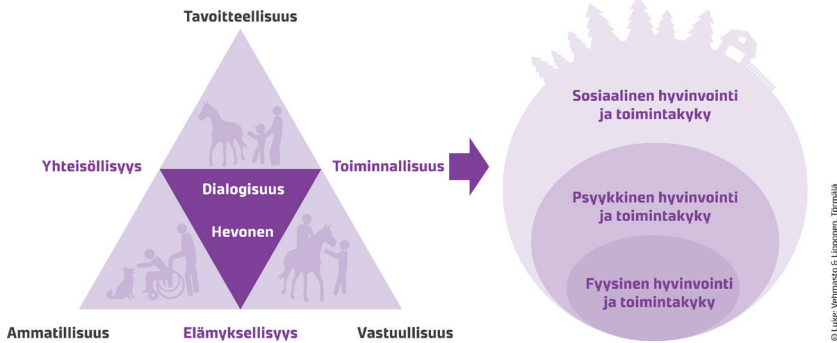
Tulevaisuuden mahdollisuutena 4H-toiminnassa on tuottaa enemmän luontoon ja eläimiin liittyviä toimintoja myös kaupunkialueella. Hyviä lähtökohtia kaupunkien 4H-toimintaan tarjoaa luonto- ja eläinavusteinen

toiminta, kuten sosiaalipedagoginen hevostoiminta. 4H-toiminnan arvot näkyvät nimen neljässä H-kirjaimessa, jotka viittaavat englanninkielisiin sanoihin *head*, *hands*, *heart* ja *health*. Sosiaalipedagogisella työotteella toteutettu hevosavusteinen toiminta lähestyy ja koskettaa osallistujansa samoilla tavoilla: hevostoiminnassa opitaan uutta tietoa hevosesta ja muun muassa hoitoon liittyvistä tarvikkeista (*head*), omaksutaan valmiuksia yhteistyöhön seuraten ja tulkiten niin hevosen kuin muiden osallistujien eleitä (*heart*) sekä harjoitellaan käytännön toiminnan kautta uusia motorisia taitoja esimerkiksi hevosen satuloinnissa ja erilaisissa tallin tehtävissä (*hands*). (Mickelsson 2019a). Poikkeuksetta toiminnan tavoitteena on myös tuottaa osallistujalleen hyvinvointia ja terveyttä (*health*).

Hevosvoimia Luonnosta -hanke oli ESR-rahoitteinen Kuopion 4H-yhdistyksen vuosina 2019–2020 toteuttama hanke, jolla haluttiin edistää maahanmuuttajataustaisten ja haavoittuvassa taloudellisessa asemassa olevien nuorten hyvinvointia ja osallisuutta. Luonto- ja eläinavusteinen toiminta vaikuttaa hyvinvointiin moninaisesti tukemalla fyysisistä toimintakykyä ja kehittämällä sosioemotionaalisia taitoja. Se tarjoaa monipuolisia osallistumisen mahdollisuuksia ja elämyksiä. Vaikka Kuopiossa on monenlaista nuorille suunnattua ohjattua harrastustoimintaa, kuten ratsastusta, tarjolla on hyvin vähän sellaista matalan kynnyksen ohjattua toimintaa, joka tavoittaisi taloudellisesti haavoittuvassa asemassa ja koulutuksen nivelvaiheessa olevia nuoria.

Hevosavusteisessa toiminnassa korostuu hevosen herkkyys vuorovaikutukselle lauma- ja saaliseläimenä. Hevonen lukee hyvin ihmisen kehonkieltä ja pyrkii luonnostaan kunnioittavaan ja avoimeen vuorovaikutukseen. Hevonen ei arvota ketään vaan tulkitsee ihmistä sen hetkisen olemuksen mukaan, ollen läsnä juuri siinä hetkessä. Ohjaajan tehtävänä on toiminnan ohjauksen ohella sanoittaa hevosen eleitä osallistujille. (Ks. Pietilä 2019.) Sosiaalipedagogisen työotteen elementit rakentuvat luontevasti hevostoiminnan ympärille, kuten kuvassa 1 havainnollistetaan (Lipponen & Vehmasto 2019). Talliympäristö tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia osallisuudelle, ja toiminta on luonnostaan elämyksellistä. Ohjaajan ammattitaitoa on luoda toiminnasta yhteisöllistä ja tavoitteellista. Osallistujien on voitava ylittää omia rajojaan turvallisessa ilmapiirissä ja saada kiitosta. Kuopion 4H-yhdistyksessä sosiaalipedagoginen hevostoiminta on sosiaalipedagogisen hevostoiminnan ohjaajan (SPHT®-ohjaajan) ohjaamaa, sosiaalista kasvua ja hyvinvointia tukevaa harrastustoimintaa (ks. Lipponen & Vehmasto 2019).

Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan työote

Kuva 1. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan elementit ja edellytykset sekä vaikutukset hyvinvointiin ja toimintakykyyn (Lipponen & Vehmasto 2019)

Hevosvoimia Luonnosta -hankkeen toiminta

Hevosvoimia Luonnosta -hankkeen toimintamallia lähdettiin kehittämään yhteistyötahojen kanssa. Hankkeessa haluttiin kokemuksia pitkäkestoisesta, vähintään kahdeksan kokoontumiskertaa käsittävästä ryhmätoiminnasta, jotta eläin- ja luontoavusteisella toiminnalla voisi olla havaittavaa vaikutusta osallistujiin. Luottamuksen syntyminen ja ryhmän toimiminen vaativat useita tapaamisia. Osallistuminen pitkäkestoiseen työskentelyyn myös tukee oppimista ja uusien taitojen omaksumista. Tunnetason terapiatyöskentely vaatisi vieläkin pidemmän ajan, mutta siihen hankkeessa ei pyrittykään. Pitkäkestoisen toimintaryhmän tavoitteena oli tuoda osallistujille iloa ja kiinnostusta arkeen, tukea uusien taitojen opettelua ja sosiaalista kanssakäymistä sekä mahdollistaa virkistäytymistä luonnossa ja osallistumista erilaiseen toimintaan. Hankkeessa haluttiin kuitenkin kokeilla myös yhden kerran toimintatuokioita, joiden tavoitteena oli tuottaa ilonhetkiä laajemmalle kohderyhmälle ja antaa samalla kokemuksellisia ja toiminnallisia tietoiskuja eläin- ja luontoavusteisesta toiminnasta.

Pitkäkestoiset ryhmätoiminnot

Pitkäkestoisen toiminnan ryhmät koottiin usean yhteistyötahon kanssa, jotta hankkeessa kertyisi monipuolista kokemusta erilaisista lähtökohdista mukaan tulevien osallistujien kanssa työskentelemisestä. Yhteistyöta-

hoina olivat kaupungin erityisnuorisotyön Vinkkeli, Setlementti Puijolan Tyttöjen Talo, kuopiolainen yläkoulu ja kaupungin aikuissosiaalityö. Osallistujia ei haluttu hakea avoimella julkisella haulla, koska silloin aidosti haavoittuvassa asemassa olevat nuoret eivät ehkä olisi hakeutuneet mukaan, joko oman jaksamisensa vuoksi tai peläten leimaantumista. Toisaalta julkisen haun kautta olisi voinut olla haasteellista käsitellä mahdollisesti runsasta hakemuskantaa ja valita osallistujat ryhmään. Toimintaryhmien kokoaminen käynnistettiin esittelemällä toimintamahdollisuuksia yhteistyötahojen ohjaajille ja kartoittamalla mahdolliset osallistumiseen vaikuttavat reunaehdot, kuten nuorten mahdollisuudet päästä toimintapaikoille. Kunkin ryhmän osallistujamäärä haluttiin pitää pienenä, jotta yksilöllinen ohjaaminen olisi mahdollista. Yhteistyötahojen ohjaajat kartoittivat nuorten kiinnostusta osallistua ja toimivat yhteyshenkilöinä. Toiminnasta kiinnostuneet nuoret koottiin ryhmän yhteiseen suunnittelutapaamiseen nuorille tuttuun paikkaan yhteistyötahon tiloihin. Tapaamisessa nuoret saivat kertoa kokemuksistaan hevosten kanssa ja esittää haaveitaan, mitä he haluaisivat tehdä. Ajatusten pohjalta hahmoteltiin yhdessä toimintaryhmän alustava suunnitelma, päätettiin toiminnan paikka ja ajankohta sekä suunniteltiin, miten nuoret pääsevät paikalle. Keskusteltiin myös toiminnan vaatimista varusteista ja päätettiin yhteinen tapa tiedottaa mahdollisista muutoksista. Yhdessä sovittiin jopa muistutusviesti, joka lähetetään toimintaa edeltävänä päivänä.

Osalla osallistujista oli kokemusta ratsastusharrastuksesta lapsena, mutta osalla ei ollut lainkaan kokemusta hevosista. Toiminta suunniteltiin nuorten haaveiden pohjalta mutta turvallisuus huomioiden. Mitään ei ollut pakko tehdä, vaan toimintaa sai myös vain seurata ja se oli yksi tapa osallistua. Hevosiin ja poneihin tutustuttiin ensin rauhassa ja matalalla kynnyksellä. Tutustumisen, harjailun, toimintaradalla ajelutuksen ja talutusharjoitusten myötä oli mahdollisuus edetä radalla ajamiseen, ratsastusretkelle, valokuvaushetkiin sekä ponien kanssa yhteisille metsäretkille nuotion ääreen. Toimintakerrat olivat rakenteeltaan samanlaisia. Alussa oli kuulumiskierros, välipala ja toiminnan viime hetken suunnittelu yhdessä, sen jälkeen itse toiminta ja lopuksi palautekierros ja katseen suunnittaminen seuraavaan kertaan. Toimintakertojen puolivälissä ja viimeisellä kerralla palaute päädyttiin kysymään ”helmet purkkiin” -menetelmällä, koska osalle osallistujista kirjallinen palautteenanto osoittautui haasteelliseksi. Myös siihen kuitenkin annettiin mahdollisuus, ja osa osallistujista halusikin kertoa kokemuksistaan kirjallisesti. Palaute annettiin omassa

rauhassa yksitellen niin, että muut eivät nähneet, mitä kukin kirjoitti tai mihin purkkiin helmensä laittoi.

Vinkkelin ja Tyttöjen Talon kautta keväällä 2019 koottujen ryhmien jäsenet eivät tunteneet toisiaan, ja he tulivat monenlaisista taustoista. Toimintaryhmän tavoitteena oli toimia säännöllisesti samaan aikaan viikoittain, jotta tuettaisiin osallistujien sitoutumista ja tarjottaisiin kiinnekohta arjessa. Toiminta haluttiin lisäksi sitoa pääasiallisesti yhteen kokoontumisten myötä tutuksi tulevaan toimintapaikkaan, raviradalle. Myös toiminnassa olevat hevoset ja ponit pidettiin samoina turvallisuuden tunteen saavuttamiseksi. Toimintaryhmissä käytetyt ponit ja hevonen olivat ohjaajille tuttuja, ja ne toimivat raviradalla itselleen tutussa ympäristössä. Tuttujen eläimien eleiden tulkkaminen ja niiden ohjaaminen on ohjaajalle helppoa ja mahdollistaa toiminnan ohessa syvemmän sosioemotionaalisen keskustelun. Kun eläimet toimivat tutussa paikassa, ne tietävät paikan rutiinit, jolloin ohjaajan on mahdollista antaa osallistujille enemmän vastuuta eläinten kanssa, koska vaaratilanteiden riski on pienempi. Raviradalla on monia toimintamahdollisuuksia paitsi radalla myös varikkoalueella hevosille suunnitellussa rauhallisessa ympäristössä. Ravirataa ympäröivässä luontoympäristössä on mahdollista retkeillä metsäpoluilla ja rannassa sekä tulistella laavulla.

Näiden ryhmien kokemusten perusteella päädyttiin syksyksi 2019 koamaan ryhmä 9.-luokkalaisista oppilaista, jotka ovat päivittäin tavoitettavissa koulussa. Toimintaan valikoituneilla oppilailta saattoi olla haasteita koulutyössä, mutta heille ei ollut vielä kertynyt sellaisia syrjäytymistä aiheuttavia kokemuksia, joita aiempiin ryhmiin osallistuneilla, heitä lähes kymmenen vuotta vanhemmilla, nuorilla mahdollisesti oli. Erityisesti oppilaat, jotka ovat menettäneet motivaationsa perinteiseen koulunkäyntiin, hyötyvät luottamuksellisen yhteistyön rakentamisesta ja uusista kokemuksista (Mickelsson 2019b).

Yhteistyötahona toimineen koulun erityisopettaja mahdollisti ryhmätoiminnan oman pienryhmänsä koulupäivän sisälle, ja hän toimi yhteyshenkilönä tiedottaen toiminnasta mahdollisille osallistujille. Tutustumiskerran jälkeen toiminnassa jatkoivat siitä kiinnostuneet oppilaat. Toimintapaikaksi sovittiin aluksi koulun läheisyydessä oleva urheilualue ja ajankohta oli perjantain viimeiset tunnit koulupäivän sisällä. Toiminnassa olivat mukana ohjaajille tutut ponit, jotka olivat tottuneet toimimaan vieraisissa paikoissa ja olivat olleet muun muassa kouluvierailuilla aiemminkin. Kun toimitaan yleisillä paikoilla, ohikulkevat ihmiset sekä kontrolloi-

mattomat tilanteet tuovat toimintaan omat haasteensa. Silloin on erityisen tärkeää, että ohjaaja tuntee ponit. Ohjaajan on mahdollista toimia poneille sopivilla tavoilla, tulkata niiden eleitä ja ohjata toimintaa niin, ettei tule vireeksi poneja ja osallistujia liian haasteellisiin tilanteisiin. Toiminta ponien kanssa aloitettiin tutustumalla niihin ja taluttamalla poneja lähiympäristön poluilla. Myöhemmin poneilla myös ajettiin kärryjen kanssa samoja polkuja pitkin. Aidatulle tenniskentälle ryhmäläiset rakensivat toimintaradan, jolla lopulta jopa irti olevia poneja ohjattiin kulkemaan. Ryhmäläiset olivat keskenään tuttuja jo entuudestaan ja he toimivat rohkeasti. Näin ollen toimintaa voitiin myöhemmin toteuttaa osallistujien toiveiden mukaan myös läheisellä ratsastuskoululla ja raviradalla. Näissä paikoissa oli mahdollista ratsastaa ja kokeilla kärryillä ajamista myös hevosella.

Kesällä 2020 päästiin toteuttamaan yksi ryhmä yhdessä Kuopion kaupungin aikuissosiaalityön kanssa. Kokoontumisia oli muista ryhmistä poiketen vain viisi. Toiminnan runko toteutui kuitenkin pitkälti aikaisempien ryhmien tapaan. Osallistujat eivät ennalta tunteneet toisiaan, mutta he olivat aktiivisia osallistumaan toimintaan. Pääasiallisena toimintapaikkana oli ravirata, jonne osallistujat saapuivat bussilla yhdessä toiminnassa mukana olleen sosiaalityöntekijän kanssa. Hän toimi myös yhteyshenkilönä ja tiedotti osallistujia toiminnasta. Sosiaalityöntekijän aktiivinen rooli ryhmässä oli merkittävä: hän oli mukana niin osallistujana, linkkinä sosiaalitoimeen kuin ryhmän ohjaajana.

Toimintatuokiot

Syksyllä 2019 hankkeessa toteutettiin tiedotuksellisia ja kokemuksellisia toimintatuokioita monialaisen oppimisen viikolla yhdellä yläkoululla ja läheisellä urheilualueella. Tuokioissa oli yhteensä noin 50 osallistujaa. Edellä kuvattu 9.-luokkalaisten oppilaiden ryhmän toiminta urheilualueella oli kiinnittänyt muiden oppilaiden huomion ja kiinnosti heitä. Oppilaat olivat järjestetyissä toimintatuokioissa kiinnostuneina mukana ja kokeilivat rohkeasti muun muassa ponin ohjaamista taitoradalla. Opettajat ihmettelivät oppilaidensa hyvää keskittymistä aiheeseen.

Koronatilanteen vuoksi keväälle 2020 suunnitellut toimintatuokiot opetus- ja sosiaalitoimen henkilöstölle peruuntuivat.

Hankkeen toiminnan arviointia

Hevosvoimia Luonnosta -hankkeen pitkäkestoisessa ryhmätoiminnassa oli mukana yhteensä 30 osallistujaa ja osallistumiskertoja kertyi 129.

Koulun ja aikuissosiaalityön toimintaryhmissä osallistumisaktiivisuus oli korkeaa, Tyttöjen Talon ja Vinkkelin ryhmissä alhaisempaa.

Vinkkelin ohjaajat kertoivat, että nuorilla on paljon haasteita elämässä, ja jos jokin tapaamiskerta jäi väliin, osallistumiskynnys nousi. Nuori, joka sitoutui toimintaan, oli aktiivisesti mukana lähes kaikilla kerroilla. Ohjaajat näkivät toiminnan merkitykselliseksi ja tarpeelliseksi. Heidän mukaansa Vinkkeliin hakeutuvat nuoret saattaisivat hyötyä myös yhden kerran toimintatuokioista, joilla saataisiin luotua uudenlainen kontakti omiin ohjaajiin. Sen avulla heidät saataisiin ehkä innostumaan pitkäkestoisemmasta toiminnasta oman ohjaajan kanssa.

Tyttöjen Talon ryhmään muodostui ydinryhmä, jonka jäsenet osallistuivat hankkeen ryhmätoimintaan usein. Tutustuttuaan hevostoiminnassa he kokoontuivat Tyttöjen Talolla myös ryhmäkokoontumisten välissä ja ohjatun toiminnan päätyttyäkin. Yhteinen kokoontumispaikka hevostoimintaryhmän ohessa on merkityksellinen ja mahdollistaa kokemusten avulla kannattelun. Myös toimintaryhmien omissa viestiryhmissä viestittely oli aktiivista ja mahdollisti niin tsemppaamisen kuin kuvien jakamisen ja katselun toimintakertojen jälkeen. Tätä mahdollisuutta ei ollut koulun ja aikuissosiaalityön ryhmissä, joissa viestintä tapahtui yhteyshenkilön kautta.

Palaute osallistujilta ja yhteistyötahoilta

Osallistujat kokivat saaneensa toiminnassa iloa eläimistä ja rohkeutta elämäänsä. He kertoivat tulleen toimintaan mielellään ja saaneensa kokeilla uusia asioita. He olivat tyytyväisiä, että saivat vaikuttaa toiminnan sisältöön ja että heitä kuunneltiin. Hevosten ja ponien kanssa voi tehdä monia asioita. Tekeminen saattaa näyttää ulospäin pelkältä puuhastelulta hevosten kanssa tai tallihommilta. Ohjaus, kokemusten sanoittaminen ja psykologisesti turvalliseksi rakennettu toimintaympäristö sekä reflektio antavat toiminnalle syvempiä merkityksiä. Toiminta ei ollut mekaanista eikä aina pelkkää taitojen opettelua, vaan se oli esimerkiksi oman kehon ja tunteiden tunnustelua hevosen avulla. Osallistujat pitivätkin tärkeimpänä suoritusten sijaan sitä, että oppivat tunnustelemaan itseään ja tuntemuksiin. Joskus oli luovittava tilanteista läpi luovasti turvallisuuden rajoissa tai annettava vain tila muille ja seurattava lähellä. Turvallisuus ja oma rauha loivat mahdollisuuden uskaltaa yrittää ja opetella uusia asioita. Toiminta yritettiin järjestää sellaiseksi, että siitä pystyi antamaan kiitosta joka kerta ja jokaiselle. Raviradan monipuolinen ympäristö ja vaellustallit mahdollistivat monitasoisen ympäristön osallistumiselle. Luonto ja eläimet ovat

luonnostaan osallistavia elementtejä. Vaikka toiminta oli terapeuttiseen toimintaan verrattuna lyhytkestoista, nuoret kokivat voimaantuneensa elämässään. Viimeisellä kerralla useat heistä ilmoittivat joko jatkavansa opintoja tai aloittavansa opiskelun. Hankkeessa ei arvioitu toiminnan pidemmän tähtäimen vaikutuksia, mutta ainakin toiminta vaikutti positiivisesti nuorten sen hetkisiin ajatuksiin tulevaisuudesta.

Sosiaalityön ryhmässä kerättiin arviointipalautetta sosiaalisen kuntoutuksen mittaristolla. Sen mukaan osallistujat kokivat itsessään tapahtuneen muutoksia ryhmän vaikutuksesta, vaikka heillä hevosten kanssa toimintakertoja oli vain viisi. He olivat tyytyväisiä toiminnan asiasisältöön, laatuun, järjestelyjen toimivuuteen ja hyötyyn.

Yhteistyötahojen ohjaajat ilmaisivat loppupalautteessaan olevansa tyytyväisiä hankkeen tuottamaan toimintaan. He kokivat, että ohjaus ryhmässä oli sensitiivistä ja mahdollisti osallistujien tarvitseman tuen. He näkivät toiminnan tarpeelliseksi omille asiakkailleen. Toimintaan osallistuneen sosiaalityöntekijän mukaan hevosavusteisen toiminnan tulisi olla pidempikestoinen prosessi. Toiminta tuo monipuolisuutta sosiaalityöhön, minkä on pro gradu -tutkielmassaan havainnut myös Anni-Mari Kattilakoski (2016).

Kuva 2. Hankkeen tuottamien kokemusten pohjalta tiivistetty vaikuttavuustarina

Hankkeen toiminnasta saadun palautteen sekä osallistujien ja yhteistyötahojen ohjaajien kanssa käytyjen keskustelujen mukaan toiminta tuo parhaimmillaan nuorten elämään työkaluja, joilla voi jatkaa eteenpäin. Kuvassa 2 kuvataan hankkeen lopputuotoksena kehitetty hankkeen kokemuksia tiivistävä toiminnan vaikuttavuustarina, jossa esitetään nuoren teoreettinen polku hankkeen kautta elämässään eteenpäin.

Pohdinta

Toiminnalle asetetut yleiset tavoitteet toteutuivat hyvin Hevosvoimia Luonnosta -hankkeessa. Sosiaalipedagogiset elementit elämyksellisyyss, vuorovaikutuksellisuus, yhteisöllisyys ja tavoitteellisuus olivat toiminnassa vahvasti mukana, ja osallistujat kohdattiin 4H-arvojen mukaisesti kokonaisvaltaisesti eli huomioiden pään, sydämen ja käsien käyttäminen sekä terveyden edistäminen. Toiminnan sisällöt rakennettiin yhdessä osallistujien kanssa ja he olivat tyytyväisiä.

Osallistujilla oli toiminnalle myös omia tavoitteita, joita ei välttämättä käsitelty yhdessä. Aina ne eivät ehkä olleet edes osallistujien itsensä tiedostamia. Ryhmässä oli helpompaa käsitellä konkreettisen toiminnan tavoitteita, kuten ajamaan rohkaistumista tai hevosen selkään nousua ja ratsastuspelon kohtaamista, kuin osallistujien abstraktimpia sisäisiä tavoitteita, kuten omien rajojen asettamiseen tai hellyyden vastaanottamiseen liittyviä asioita. Hevostoiminnassa on kuitenkin konkreettisen toiminnan ohella mahdollisuus käsitellä myös omia tunteita ja tuntemuksia ja tunteita, kuten palautteestakin kävi ilmi.

Pelkästään hevonen tai luontoympäristö eivät takaa iloisia kokemuksia tai toiminnan onnistumista. Osallistujille on luotava luottamuksellinen ilmapiiri ja mahdollistettava osallistuminen omalla tasolla ja tavalla. Hevosten kanssa toimiessa tarvitaan tulkkia, ja lisäksi ohjaajaa tarvitaan tukemaan ja herättelemään osallistujia käsittelemään muutakin kuin mekaanista toimintaa. Hankkeen kokemusten mukaan pitkäaikaisen ryhmätoiminnan pienet ryhmät olivat toimivia ja inhimillinen työote säilyi. Kokonaisuudessaan Hevosvoimia Luonnosta -hanke oli mielenkiintoinen ja opettavainen sosiaalipedagogisen hevostoiminnan hanke. Siinä rakennettiin toimintamalleja sekä pitkäkestoiseen ryhmätoimintaan että lyhyisiin toimintatuokioihin.

LÄHTEET

- Kattilakoski, A-M. 2016. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta osana nuorten sosiaalipalveluita. Toimijoiden näkemyksiä hevostoiminnan toteuttamisesta, kehittämisestä sekä mahdollisuuksista nuorten tukimuotona. Pro gradu -tutkielma. Lapin yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Sosiaalityö. Saatavissa <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/62599/Kattilakoski.Anni-Maria.pdf?sequence=2&isAllowed=y> (haettu 30.5.2021).
- Lipponen, M. & Vehmasto E. 2019. Johtopäätökset: Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan työote ja palveluiden portaikko. Teoksessa M. Lipponen & E. Vehmasto (toim.) Sosiaalipedagoginen hevostoiminta. Sosiaalista kasvua, hyvinvointia ja kuntoutumista tukevia palveluita hevosavusteisesti. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 78/2019. Helsinki: Luonnonvarakeskus, 80–82. Saatavissa <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-864-7> (haettu 30.5.2021).
- Mickelsson, R. 2019a. Harnessing horses in social pedagogy. Equine-assisted social education in a school context. *International Journal of Social Pedagogy* 8(1). DOI: <https://doi.org/10.14324/111.444.ijsp.2019.v8.x.003>
- Mickelsson, R. 2019b. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta oppimisen ja hyvinvoinnin tukena. Teoksessa M. Lipponen & E. Vehmasto (toim.) Sosiaalipedagoginen hevostoiminta. Sosiaalista kasvua, hyvinvointia ja kuntoutumista tukevia palveluita hevosavusteisesti. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 78/2019. Helsinki: Luonnonvarakeskus, 59–66. Saatavissa <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-864-7> (haettu 30.5.2021).
- Pietilä, J. 2019. Hevosien toimijuus sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa. Teoksessa M. Lipponen & E. Vehmasto (toim.) Sosiaalipedagoginen hevostoiminta. Sosiaalista kasvua, hyvinvointia ja kuntoutumista tukevia palveluita hevosavusteisesti. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 78/2019. Helsinki: Luonnonvarakeskus, 41–44. Saatavissa <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-864-7> (haettu 30.5.2021).

